

OTVORENJE NOVOG POSLOVNOG PROSTORA STOMATOLOŠKOG FAKULTETA U ZAGREBU

Dana 24. siječnja godine 1992. održana je u predavaonici Stomatološkog fakulteta svečanost u povodu otvaranja novog poslovnog prostora. Svečanosti su uz gradonačelnika, gospodina Borisa Buzančića, prisustvovali brojni uzvanici i predstavnici republičke i gradske uprave, kliničkih nastavnih baza fakulteta, prijatelji i donatori, izvođači radova, proizvođači opreme i djelatnici fakulteta.

Uvodne riječi održali su dekan prof. dr. Goran Knežević i prodekani doc. dr. Pavel Kobler, prodekan za nastavu i prof. dr. Krešimir Kraljević, prodekan za znanost.

Skup su pozdravili predstavnici kliničkih nastavnih baza, ravnatelj Kliničke bolnice »Sestre milosrdnice« gospodin prim. dr. Dubravko Petrač, pomoćnik ravnatelja Kliničkog bolničkog centra, gospodin Mijo Jovanović, i pomoćnik u Ministarstvu zdravstva, gospodin dr. Božidar Gavazzi.

Osobitu je pozornost izazvalo izlaganje gospodina Borisa Buzančića, kojim je u bliskoj budućnosti nagoviješteno cjelovito prostorno rješenje Stomatološkog fakulteta u Zagrebu.

Iz riječi dekana:

»Gospođe i gospodo, štovani gosti i prijatelji Stomatološkog fakulteta u Zagrebu.

Dozvolite mi da vas pozdravim u ovom skromnom prostoru. Osobito mi je drago što se među nama nalaze uvaženi gosti i uzvanici ...

Današnji prigodni skup planiran je s namjerom da bismo Stomatološkom fakultetu svečano predali na upotrebu novi poslovni prostor u Petrinjskoj 34, što smo ga razumijevanjem čelnika našega grada Zagreba dobili u zakup na tri godine, a nadamo se i trajno. To nam je omogućilo da dio postojećeg prostora Tajništva Fakulteta uredimo za potrebe nastave i taj ćemo dio danas predati na korištenje. Za fakultet koji živi u prostornoj oskudici od svog osnutka, to je događaj koji nas ispunjava posebnim zadovoljstvom.

Prvi put Fakultet ima mogućnost da pratećim službama osigura ljudske uvjete rada, prvi put neki su prostori uređeni tako da se nazire povijest i tradicija hrvatske stomatologije, prvi put nabavljena je foto i video oprema koja kvalitetno može pratiti nastavu i koja dozvoljava organizaciju tečaja trajnog obrazovanja na najvišoj svjetskoj razini, pa se u takvim okolnostima i uz postojeću kadrovsko-znanstvenu osnovu, stručno znanje i reputaciju nastavnika naš Fakultet može svakom kvalitetno predstaviti.

Današnji dan sasvim slučajno vrlo se blisko poklapa s najbitnijim danom u povijesti hrvatskoga naroda, pa tako i hrvatske stomatologije.

Dozvolite mi neke povijesne opservacije.

Prije 70 godina, točnije 20. siječnja godine 1922. honorarni docent iz predmeta stomatologija i zubarstvo na Medicinskom fakultetu u Zagrebu postao je gospodin dr. Eduard Radošević. To je trenutak od kojeg se nastava stomatologije počinje stidljivo njedriti u krilu Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Znanstveno-nastavno vijeće našeg Fakulteta već je sredinom prošle godine donijelo odluku da Centar za interdisciplinarnu i znanstvenu djelatnost u stomatologiji dobi je njegovo ime, pa ćemo tu odluku danas i praktično provesti ...

Od godine 1948. potreba za specifičnom vrstom liječnika rezultirala je otvaranjem Odontološkog odjela Medicinskog fakulteta u Zagrebu, a od godine 1962. odlukom Sabora Republike Hrvatske osnovan je Stomatološki fakultet kao samostalna sveučilišna ustanova, koja od tada pa do danas djeluje u ovim prostorima.

U zadnjih trideset godina nekoliko je generacija rukovoditelja Stomatološkog fakulteta bezuspješno pokušavalo dokazati čelnicima u gradu i Republici, na Sveučilištu i u zdravstvu, da se studij stomatologije odvija u nemogućim prostorno-tehničkim uvjetima. Obilježje je da djeluje u nedopustivom minimumu potrebnog prostora i da raspolaže samo neophodnim sredstvima za svoju djelatnost.

Svi znamo da su postojali planovi o izgradnji fakulteta na nekoliko lokacija u gradu, ali oni su redovito bili argument u rukama onih koji nisu dozvoljavali investicije u okviru postojećeg prostora, pa se tako nije događalo ništa niti u smislu poboljšanja uvjeta rada na postojećoj lokaciji, niti je bilo šansi da ideje o izgradnji Fakulteta budu realizirane ...

U tom vremenu dodiplomski studij je završilo (do 1991.) 3353 studenta, znanstveni stupanj magistra steklo je 216 polaznika postdiplomskog studija, a doktoriralo je 96 kandidata.

Edukaciju VI. stupnja za zvanje višeg zubnog tehničara završile su tri generacije, ukupno 70 polaznika, a specijalističko usavršavanje 598 liječnika u raznim specijalističkim granama.

Zasigurno se može reći da ni jedna stomatološka obrazovna institucija u dojučerašnjoj umjetnoj tvorevini Jugoslaviji nije u svijetu ostavila trag koji je označen imenom škole, ali se ipak govorilo o zagrebačkoj školi stomatologije, što je istovremeno ukazivalo i na odgovarajuću kvalitetu.

Isto je tako sigurno da ni jedan od stomatoloških fakulteta nije radio u tako skromnim uvjetima kao zagrebački, što je postupno prijetilo da ugrozi tradicionalno dobru reputaciju zagrebačke škole u zemlji i u svijetu.

U toj činjenici leže vjerojatno osnovni razlozi odluke o sustavnim promjenama unutar kuće, čemu će vjerojatno pridonijeti i promijenjen način mišljenja u društvu ...

Važan događaj na tom putu odlučnog razvoja predstavlja bez ikakve sumnje događaj iz travnja prošle godine, kada je Izvršno vijeće Skupštine grada Zagreba putem svoje Komisije za poslovni prostor dodijelilo Stomatološkom fakultetu u Zagrebu 350 m² prostora na novoj lokaciji.

Minimalnim utroškom sredstava na taj je način dobiven prostor u koji je preseljena ukupna administracija Fakulteta, dio Centra za interdisciplinarnu i znanstvenu djelatnost u stomatologiji, ekonomat i kabineti za opće programske predmete.

Time je na lokaciji u Gundulićevoj 5 oslobođen dotadašnji prostor Tajništva, koji smo vlastitim sredstvima adaptirali i opremili tako da smo stvorili uvjete za razvoj nastave, znanstvene djelatnosti, a dijelom i zdravstvenog rada. Današnjim danom neki naši nastavnici prvi put dobili su prostor koji mogu svrhovito koristiti, u kojem mogu po prvi put u svom višegodišnjem djelovanju na Fakultetu raditi dostojno svoje profesije.

Današnji smo događaj svjesno planirali poslije 15. siječnja godine 1992., dana koji je bez sumnje prekretnica u povijesti hrvatskoga naroda, prekretnica koja Hrvatsku vraća ponovno u Europu, što su je toga dana Europa jednoglasno, a svijet djelomice priznali.

Događa se naime nešto neobično.

Povratak u status koji smo u prošlosti već imali, znači za Hrvatsku korak u budućnost. Ponovno priključivanje zapadnoeuropskom kulturnom i civilizacijskom krugu, čiji smo u prošlosti više ili manje uvijek bili dio, predstavlja garanciju našeg budućeg prosperiteta. Čini se da je tim danom prestalo značenje legende o Zvonimirovoj kletvi, te da su lutanja hrvatskog naroda od jednog do drugog tuđina napokon prestala.

Nesporno je da 74 godine prisilnog boravka u zajednici prividno ravnopravnih naroda ne može ničim zasjeniti tisuću tristogodišnji identitet hrvatskog naroda.

Posljednji događaji iz tog umjetno stvorenog jedinstva jasno su pokazali pravu sliku tog stanja, koja je kulminirala strahotama barbarskog rata, kakav zemlji Hrvata nije do danas nametnuo niti jedan osvajač u povijesti.

Cijena je ogromna i užasna.

Međutim, konačno je srušena laž o »junačkom« narodu koji je u ratu osvajao, a u miru gubio. Pokazalo se da iza toga »junaštva« ne stoji ništa drugo nego horda pljačkaša i ubojica, koja se i u ratu i u miru jednako ponašala. To je spoznaja koju ne treba nikad zaboraviti.

Napokon smo ono što smo bili više od tisuću godina, civilizirana, kulturna europska zajednica, danas potpuno samostalna i priznata. U tome se naziru ružičasti tonovi budućnosti hrvatskoga naroda, a u tom okrilju i budućnost hrvatske stomatologije.

Osvrćući se na sadašnje okolnosti, ali i s vjerom u budućnost hrvatskoga naroda i hrvatske državnosti, dozvolite mi nekoliko opservacija o tome kako ovaj Fakultet gleda na budućnost stomatologije.

Smatramo nedvojbeno, a to je i višekratno potvrđivano u raspravama Znanstveno-nastavnog vijeća i drugih tijela Fakulteta, da je stomatologija kao grana medicine i zdravstvene zaštite i u nas i u svijetu postala diferentna disciplina i diferentna zdravstvena struka. To nas opredjeljuje da se uvijek zalažemo za zaseban i samostalan fakultet u okviru Sveučilišta.

Fakultet kao instituciju uvijek gledamo kao ustanovu koja treba imati autonoman status u autonomnom Sveučilištu, bilo da se radi o obrazovanju doktora stomatologije ili da se radi o stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti, ili pak o razvoju znanosti u području stomatologije, odnosno o trajnoj edukaciji ili razvoju doktrine hrvatske i zagrebačke stomatologije.

Pod autonomijom uvijek podrazumijevamo da naš Fakultet, kao i drugi fakulteti, treba imati status pravne osobe. O pravnom statusu govorim zato, što postoje ideje kako bi fakulteti trebali biti samo članice Sveučilišta.

Naime, bez pravnog statusa gubi se neposredni interes djelatnika koji se u užem kolektivitetu ogleda u slijedećim slučajevima:

- glede odlučivanja o uvjetima privređivanja i osiguranja materijalno-tehničkih pretpostavki;
- glede odlučivanja o neposrednoj odgovornosti za programski sadržaj u obrazovanju doktora stomatologije i drugih stomatoloških zdravstvenih kadrova;
- glede odlučivanja o podršci znanstvenom radu;
- glede odlučivanja o kreiranju i razvoju konzistentne doktrine i drugo.

Posebno želim uputiti na značenje pitanja u svezi s mogućnošću da naš Fakultet, kao i drugi fakulteti, treba imati pravo na stjecanje vlastitih prihoda na temelju pruženih usluga u trajnoj edukaciji, primijenjenim istraživanjima za potrebe privrednih subjekata i fizičkih osoba, obrazovanjem studenata za vlastite potrebe i slično.

Što se tiče znanstvenog rada na fakultetima, znamo da se projekcija bivšeg palog sustava pokazala sterilnom kada su znanstveni projekti povjeravani isključivo fakultetima. Mislim da fakulteti glede današnjih rješenja, kada se odgovornost za projekt isključivo prenosi na pojedinca,

trebaju imati važniju ulogu u koordinaciji znanstvenog rada.

Zastupam stajalište da fakultet koji servisira znanstveni projekt treba imati stanovite ingerencije u praćenju projekta, predlaganju novih projekata i njihovoj evaluaciji.

Na kraju bih rekao da budućnost stomatologije treba jasno odrediti, kako u planovima relevantnih društvenih čimbenika, tako i u planovima fakulteta.

Treba jednom zauvijek prestati s neargumentiranim i megalomanskim planovima. Procijenimo potrebe i mogućnosti društva i nas samih te usklađujemo na korektan način mišljenja više nego što smo to radili u prošlosti.

Stomatologija je diferentna struka, a njezina perspektiva nikako nije u Odontološkom odjelu Medicinskog fakulteta, već u modernom Stomatološkom fakultetu s jakim nastavničkim i stručnim kadrom, s vlastitim nastavnicima za svaki pojedini predmet, gdje će se nastava moći prilagođavati potrebama, izvoditi prema tim potrebama i evaluirati njezina efikasnost.

Interes za stomatologiju dnevno raste, pa čak i uz znatno smanjenje upisne politike, a ako bi i za takvu orijentaciju bilo argumentiranih razloga, ovaj Fakultet ima što raditi i u stanju je osigurati svoju egzistenciju i opravdati svoje postojanje.«

Prof. dr. Goran Knežević, dekan

Krešimir Kraljević

ANATOMIJA I FIZIOLOGIJA OKLUZIJE

Globus, Zagreb, 1991.
Format 20 x 12, 177 str.
59 crteža-slika

Ovom edicijom obogaćena je stomatološka literatura novim spoznajama, odnosno potvrdom ili komentarom već postojećih.

Okluzija je osnova gotovo svih grana stomatologije. Ona čini temelj prevenciji poremećaja okluzije i onih anatomsko-funkcionalnih područja o kojima ovisi. Isto tako liječenje već postojećih disfunkcija u ovoj regiji nije moguće bez poznavanja okluzije zubi te njihovih odnosa u stomatognatnom sustavu. Zadnjih desetljeća znanost o okluziji u tolikoj se mjeri obogatila da su formirane posebne katedre i instituti koji se njom bave. I u nas su se proučavala saznanja o okluziji, a rezultate takvih, dijelom i vlastitih dostignuća, autor je pregledno i sistematski prikazao u ovoj knjizi. Edicija je podijeljena u 6 osnovnih poglavlja s brojnim logički povezanim potpoglavljima, s kojima čini jedinstvenu cjelinu.

ŽVAČNI MIŠIĆI obrađeni su u prvom poglavlju. Najprije se anatomske i funkcionalno opisuju temeljni žvačni mišići: mm. masseter, temporalis i pterygoideus lateralis i medialis. Zatim na analogni način i grupe suprahoidnih i infraoidnih mišića, te pomoćni žvačni mišići (mišići obraza, jezika i mekog nepca). Materija je dozirana na način da se u odgovarajućem obujmu, u odnosu na udio funkcije pojedinog mišića ili pak mišićne grupe, prezentira u pisanom tekstu i ilustracijama. Na kraju ovog, kao i na kraju preostalih poglavlja citirana je fundamentalna i suvremena literatura koja obrađuje odgovarajuće područje,

a kojom se autor koristio. To je suvremen način u pisanju takvih tekstova koji omogućuje korisniku da dopuni znanja za koja ima posebni interes.

NEUROMUSKULARNA FUNKCIJA koja organizira i kontrolira kretnje mandibule, predmetom je analize u drugom poglavlju. Ponajprije se obrađuje kontrakcija orofacijalne muskulature, a posebno mišićna vlakna i njihovi sastavni elementi: mišićna vretena i motorička jedinica. U nastavku ovog poglavlja opisuje se uloga centralnog živčanog sustava, neuronske sinapse i neuronski krug, osjetni receptori, Golgijev organ te periferni senzorički i motorički putovi.

TEMPOROMANDIBULARNI ZGLOB koji u dinamici okluzije predstavlja posebno važan anatomske i fiziološki entitet opisuje se u trećem poglavlju. Uvodno potpoglavljje obrađuje razvoj ovog zgloba, zatim slijedi opis njegove građe i uloge kapsule i ligamenata, da bismo se na kraju susreli s kompliciranim i raznovrsnim kretanjima u etažama zgloba pojedinačno (gornjoj odnosno donjoj) i kombinirano. Navedeno je od suštinske važnosti da bi se cjelovito shvatile okluzija i njezina dinamika, koje su zatim raščlanjene na pojedine komponente.

POLOŽAJ I KRETNJE MANDIBULE čine logičan nastavak koji se nadovezuje na prethodno poglavljje, a prikazan je u četvrtom poglavlju s brojnim potpoglavljima.

Ishodište kretnji mandibule predstavlja individualno različite položaje fiziološkog mirovanja. Ukratko se spominje interkuspilacija, a nešto šire centralna i habituerna okluzija i razlike među njima. Centrična relacija, kao noviji pojam, te klizanje iz centrične relacije u centralnu okluziju obrazlaže se u nastavku. Osi rotacije mandibule, horizontalna ili transverzalna, vertikalna i sagitalna, razrađene su pojedinačno kao i u njihovim međuovisnostima.

Kretnje mandibule dalje se raščlanjaju na otvaranje i zatvaranje, te lateralne kretnje mandibule. Definira se Bennettova kretnja te nastavlja s tumačenjem protruzijske, retruzijske i retralne kretnje kao i kombinirane lateroprotruzijske kretnje donje čeljusti. Opisuje se Fischerov kut, a zatim granične kretnje u sagitalnoj, horizontalnoj i frontalnoj ravnini. Žvačne kretnje opisane su na kraju ovog segmenta.

OKLUZIJA ZUBI razmatra se u petom poglavlju. Ono počinje razvojem okluzije u mliječnoj, prelaznoj i trajnoj denticiji. Slijedi funkcijska morfologija trajnih zubi od centralnih gornjih i donjih sjekutića do drugih molara u obje čeljusti. Komentira se uloga pojedinih zubi, grupe zubi i čitavih zubnih lukova obiju čeljusti u ostvarenju njihove funkcije kada je prisutan harmoničan odnos među pojedinim komponentama stomatognatnog sustava. Dođe li na bilo kojem nivou do poremećaja, okluzija iz fiziološke prelazi u patološku, kod koje također postoje različite gradacije.

FUNKCIJSKE I PARAFUNKCIJSKE AKTIVNOSTI opisane su u šestom, posljednjem poglavlju. Uvodno se opisuju fiziologija žvakanja, te pojedine faze, zatim gutanje i njegove faze: prva voljna, druga faringealna i treća ezofagealna, kao i uloga pojedinih komponenti stomatognatnog sustava pri tom aktu. Nakon toga obrazlaže se govor, u kome sudjeluju i respiratorni organi uz druge anatomske elemente orofacijalne regije. Na kraju je riječ o bruksizmu, jednoj od najčešćih parafunkcijskih aktivnosti u toj regiji.